

O SÉCULO IX

Por: José Miguel Besada Fernández

O desenrolo dos feitos históricos acaecidos en Galicia arredor do século IX foron determinantes para a súa sociedade. Tanto é así, que a personalidade do pobo, a súa estrutura e destino, son consecuencia destes transcendentais sucesos, que se poden resumir en:

O DESCUBRIMENTO DO SEPULCRO DO APÓSTOLO

A pesar de que os feitos anteriormente citados foron decisivos para a posterior evolución de Galicia, o descubrimento do Sepulcro do Apóstolo, no primeiro tercio do século IX, marcou o destino do que sería, a partir desa data, toda a estrutura social, espiritual e quizais económica deste país.

A tradición fálanos de que un eremita que vivía nas terras de Iria Flavia, tivo unhas visións de anxos que o iluminaron sobre o sepulcro do Apóstolo. Como consecuencia ponse en contacto co bispo de Iria, Teodomiro, que tomou interese, trasladándose ó suposto lugar onde efectivamente creu que aquel sepulcro era o do Apóstolo.

Ante este transcendental descubrimento, nunha época que foi a máis importante do cristianismo, o bispo Teodomiro púxose en contacto co rei astur, Alfonso II, facéndose na zona o primeiro asentamento preurbano construíndo unha igrexa e unha comunidade de monxes, que se encargaron do culto ó Apóstolo. Trasládase a sede episcopal de Iria Flavia, converténdose Compostela en cabeceira de dioceses e residencia episcopal, pasando ó longo dos anos a ser, xunto con Roma e Xerusalén, un dos centros máis importantes de devoción e peregrinación da cristiandade.

Colexiata de Iria Flavia

a) O poder da Igrexa que, aínda que xeral nos reinos cristiáns da Alta Idade Media, en Galicia tivo unha característica diferenciada, ben sexa pola estrutura xeográfica, por non tomar unha parte moi activa na Reconquista, porque o poder da Nobreza, ó contrario dos demais reinos cristiáns da península, non era moi forte ou ben porque aínda existía a base administrativa e xurídica do anterior reino suevo que logo foi evolucionando.

b) A dependencia do reino de Asturias, máis tarde León e Castela, que supuxo a perda do contacto, na orde administrativa e cultural, entre o sur de Galicia e norte de Portugal onde a xurisdicción diocesana era Braga; como consecuencia cobraron máis protagonismo as sedes episcopais de Iria – Compostela, Mondoñedo – Lugo e Ourense así como os importantes mosteiros de Sobrado, Samos e Celanova.

Torre de A Lanzada

A RÍA DE AROUSA NO SÉCULO IX

Dende o tempo da cultura castrexa, a ría de Arousa xa estaba bastante poboada formando núcleos pequenos, tanto na ribeira do Barbanza como na do Salnés, sen ter unha gran vila dominante nin unha nobreza poderosa e unha sé episcopal como a de Iria Flavia non moi relevante. Non obstante a economía era boa, caracterizándose naquel tempo, como agora, polo desenrolo sostido, compaxinando ben as fontes naturais de riqueza: a agricultura e a pesca, tendo esta unha importante relevancia pola abundancia de sal na zona da Lanzada, o que permitía a exportación de peixe cara a Castela e Portugal.

Torres do Oeste. Catoira

Sen embargo, o descubrimento do sepulcro do Apóstolo e a importancia que ían adquirindo Iria e Compostela, notouse tamén nas rías, principalmente na de Arousa que, pola situación e características, era a comunicación marítima cara a Compostela.

No século VIII as costas europeas vense sometidas a frecuentes incursións con ánimo depredador por flotas musulmáns e, en maior medida, por normandos que, con bos barcos e un gran dominio da arte da navegación, arrasaban, de cando en vez, as costas da ría, remontándose incluso ata o interior para exercer os labores de saqueo.

Ós normandos éralle doadas estas incursións xa que a poboación estaba moi diseminada e non organizada, polo que a única solución que tiñan ante o acoso, era fuxir ó monte, abandonando casas e terreos.

Ante isto a Igrexa e a nobreza tiveron que organizarse para defenderse deste perigo, xa que afectaba directamente ós seus dominios e principalmente a Compostela. Crearon

Torre de San Sadurniño. Cambados

fortalezas nos lugares estratéxicos para o aviso e defensa ante estas frecuentísimas invasións, como foron as de A Lanzada, San Sadurniño en Cambados e as Torres do Oeste en Catoira que hoxe son testemuñas da época máis transcendental de Galicia.

Romería Viquinga. Torres do Oeste. Catoira